

ACC. N.R. M. 8008: 1-12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge
Härad: Mäddelösa
Socken: Fiddlevada
Uppteckningsår: 1941
Upptecknat av: A.B. Haldemose
Adress: Lund
Berättat av: Amund Lars Peterson
Född år 1856 i Fiddlevada

Julen.

s. 1-9.

Uppväxttid.

" 10-11

Lärarinnor

" 12.

L.u.F. 34.

Skriv endast på denna sida!

Vi slaktade till jul när vi hade
tid och det passade. Det behöv-
des ingen riktig slaktare för då
kunde någon vem som helst
slakta en gris. Den som slaktade
skulle ha både smår och kaffe,
och sedan blev han någon gång
under helgen innan 13 dagen bjö-
den hem att smaka på julmaten
och bjöds på vin.

Dagen efter slakten koktes korven
och sköttes tjälv korvkokningen
för det var viktigt att de ej ginga
sönder. Vi kokte korv med rus-
sin i. Så gjorde vi grövre hack-
korv och smalar i sterband
som där var mera i sten i.

Utav blodmatten hade vi blod-
palt med mycket isten i och
blockkorv.

Den korven som skulle kokas syd-
des ihop med städ men isten-
bander och hackkorven som inte
skulle kokas fästes ihop med
"fömgroter" som skrapats och
förkats.

Svinhuvudet skulle klöjas
och rengöras inuti och saltas.
Adan skulle det kokas och när
det var halvkott så hopsattes
det till ett helt huvud och
koktes färdigt. Grishuvudet
skulle stå helt på julbordet.

Vi kokte råravin och små små
äpplen och lade runt grishuvud-

det på fatet. Det var de små äpp-
lena vi gömde för de hölls sig
väst. Vi hade vi mycket apels-
barn.

Vi hade ett olycke kött skinka
- sockersaltad. Vi frög bara den
tyckaste biten på skinkan och
kokte. Så kokades svist och rårin
och äpplen och lades runt om.

Vi hade aldrig några soets till
till julen - det var enklare
men som man hade färskt
fläsk till.

Vi hade bara subärsöl till
jölöl. Vi skulle plocka subären innan de
var övermogna och riktigt mörka.
Så byggde vi öl på dem.

4
Vi hade en liten julgran klädd
med flaggan, ljus och papperkon-
fekt och äpplen (vi förvarade gärna
hörten de vackraste små äpplena
sitt juläpple - helst skulle de vara
röda.) Konfekten var högt.

En del av julbröden bakades
på lömlöv och kallades för
"lömkakor". Lömlöven plöj-
des på hörten medan de ännu
var gröna och stekades och för-
varades. Dagen innan man
skulle använda dem lades de
i vatten. Sedan lade man
en sockerkaksglas på dem och
bakade dem på spjäll i bak-
ugnen.

Är vetebröd bakades, hästar
gubbar och runda bröd och
figlar och smågrisar.

Julfågeln hade liksom bara
en hals med ett näbb och
platt rygg - litet upphöjd med
der där vingarna skulle sitta och
si hjärtljäder med degstrimlor
på och 2 ben med ~~ett~~ lå
på varje.

Degen rullades till strimlor
som man gjorde benen av. Det
var ofta de små ryghornen göra
att rulla ut degen.

På julbordet skulle stå en
stor julkry. Först låg ett stort
"slagbröd" och ett rågsnöbröd

nästan lika stort och därpå
ett vetebröd - kaffebrod - och 1 ost
inte större än ett brödkantare
synes under den och därpå ett
stort rött äpple som var skuret
av på mitten och i vilket man
hållet ut 3 fingerbogsstora bit
att sätta ljusen i. Färsen
hade sina julkakor som stodo
runt om högen och vi var 6
syskon. Runt om detta skulle
stå fyra st. ljus - riktigt
stora stearinljus. Även sedan
jag blev vuxen har jag alltid
relat på en sådan julhöj.

Vi bara hade den tillvannan
och den skulle stå orörd till
13-dagen och då fingo vi dela

den och sedan bjuda far och mor.
Det var det roligaste vi barn visste.
Djuren och gubbarna voro bakade
av råg. Men vitedag och penslade
m. äggula så de blevo vackra.

"Slagbrödet" bakades av halvfint
rågmjöl. Simlebrödet var av fint
rågmjöl och knådades tre gånger,
det var siraps i och ^{det} plåddades ut
och var tunnare än de andra
bröden.

Ljusen skulle vara tända på jul-
afton och då läste det äldsta av
barnen dagens aftonbön i psalm-
boken.

I skymningen deade vi kaffe
och lekte kring julgranen.

När vi åt kvällenmat hade vi

fänt ljusen. Då gick vi smygås
och stekt isterband. Skinka skulle
vi skära av förrän juldagen och
griskavallet skulle stå vid på
bordet hela helgen. Vi slagbröd och
smör och vetebröd och som efter
dryck i stället för kaffe drack
vi julöl. - Allt sista innan
vi skulle lägga oss frings vi ka-
russeller och äpplen.

Julaften och juldagens afton åt
vi vid detta bordet. Ingenting
gick plöjas bort från julbordet
mer än dröken utan det skulle
stå nödt och vi lade bara en
duk över allsammans.

Vid kvällsmaten skulle vi alltid
ha vitgröst med mandel socker och rumin
i.

ACC. NR. M. 8008:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På juldagens morgon medan
vi bläddade oss skulle ljusen vara
tända. Vi skulle gå lite julotta
och det var 3 mil dit.

9.

?

Jag började lära mig bokstä-
verna när jag var 7 år. Jag fråga-
de min äldre syster vad bok-
stäverna hetade och när jag
inlärt det ordentligt samlade
jag ihop barnen i byn och
så tog jag en häpp och rita-
de bokstäverna i sanden så att
de också kunde lära sig dem.
Jag var bara 7 år och alla tyckte
jag var skapad till läranimen.
Jag hade alltid katekesen i
fickan. Bokstäverna lärde jag
mig att skriva i skolan. Jag kan
bara inte ge en helst termi
i skola utan jag lärde själv. De
som inte kunde lära hem.

man kunde få gå 4 år i skolan.
De viktigaste ämnena voro
inmattläsning, katekes och
biblisk historia och psalmboken.
Vi fick lära latinskrifning och så.
Den dyktstilen i böckerna som
inte var den vanliga svenska
men också kallade vi för "latin".

När jag gick och konfirmerades
tyckte kyrkoherden att jag
skulle bli läcarinna och så
kom jag in på läcarinnese-
minariet som sedan flyttades
till Ronneby.

1880 började jag ^{undervisa} i skolan och den
hade jag i 42 år.

Jag tärte aldrig säga för barnen
det tyckte jag tiden var för dyr.

var till utan jag läste eller be-
rättade för dem ^{om} handelen av
mera allvarlig art. Och det var
många av dem som hade dessa
berättelser på minnet så att de
kunde berätta dem för sina egna
barn så gånge. Det var för öfrigt
hur det gick väl i livet för barn
som varit tvungna i hemmet o.s.v.

De hade inga riktiga sagoböcker
att låna ut utan det kunde vara
ett några sidans stycken i läse-
boken. Det var Folkokolans läse-
bok vi hade.